

JUGOSLOVANSKI OBRITNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRITNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja enkrat na mesec, in sicer 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto

8 Din., za pol leta 4 Din.; posamezna številka velja Din. 0'75. — Inserati po dogovoru. —

Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Pražakova ulica št. 3.

OPOZARJAMO NAROČNIKE, DA PREJKO MOGOČE PORAVNAJO NAROČNINO!

I. Jugoslovanski obrtni kongres v Sarajevu.

Dne 14. julija se je otvoril v Sarajevu obrtni kongres, katerega je sklical sarajevski Zanatlijski savez. Zborovanja so se vršila na magistratu in so se jih udeležili zastopniki iz cele države. Poslali so: Srbija 32 delegatov, ki so zastopali 8 organizacij; Vojvodina 21 del., 10 org.; Bosna 53 del., 20 org.; Dalmacija 1 del. 1 org.; Slovenija sta zastopala v imenu 40 skupin Jug. Obrtne Zveze gg. Fr. Brenk in Fr. Zaletel iz Št. Vida, ki sta tolmačila južnim bratom položaj slovenskega dela obrtnikov, ki je v marsičem enak onim v Vojvodini. Kongres je zboroval dne 14., 15. in 16. julija pod predsedstvom vrlega obrtnega prvoboritelja Dušana Marića iz Sarajeva in je po živahnih debatah soglasno obsodil režim sedanje vlade, ki pozna malega obrtnika samo ob plačevanju davkov. Vsi govori so izzveneli v zahtevo, da se osnuje močna obrtna organizacija za celo državo, ki bo znala čuvati interese obrtnikov pred vsemi izkoriščevalci obrtnega stanu. Izmed 140 delegatov je bilo na kongresu 9 vladinovcev, ki so predlagali zaupnico sedanji vladi. Ta predlog je bil z vsemi drugimi glasovi odklonjen, pač pa je poslal kongres pozdrav vladarju ne potom vlade, ampak direktno na Bled. Za zastopnika Slovencev je bilo zanimivo dejstvo, da tudi Srbi in Vojvodinci odločno obsojajo režim in čutijo na lastnem vratu njegovo težko pest kakor Slovenci. Uspeh kongresa je, da se je osnovala nova Obrtna zveza za celo državo in sta bila na predlog naših zastopnikov imenovana v upravni

odbor za Slovenijo gg. Ogrin in Novak; v nadzorstvo pa g. Rojina. Nova obrtna organizacija stoji strogo na nestranskem stališču in bodo v njej enakopravni člani vseh veroizpovedi. Ta Obrtna zveza bo stopila v stik z vsemi obrtnimi organizacijami v državi, ki se večkrat iz malenkostnih pomislekov cepijo v posamezne sekte in tako ostanejo brezpomembne. Le močni organizaciji, ki lahko pokaže na svoje tisoče organiziranih mož, bo mogoče izvojevati pravice in upoštevanje obrtnega stanu.

Značilno je, da se tega važnega kongresa ni udeležila ljubljanska Franchettijska skupina, ki ima sicer zelo široka usta, kadar gre za demagogijo. Kakor smo informirani, se vlada boji take močne obrtne organizacije in je poslala nekega P. Karadanojevića po svetu, da je ljudi odvrčal od kongresa. Ta mož je prišel tudi v Ljubljano in dosegel, da so očka Franchetti ostali doma. No, Obrtna zveza, in sicer zelo pomembna, se je kljub temu osnovala in bo delovala. S kolikom uspehom za nas Slovence, je odvisno od nas samih! Dejstvo je, da so južni bratje naša zastopnika zelo gostoljubno sprejeli, zelo upoštevali njune izjave in obljubili vso pažnjo našim težnjam. V kratkem izide nov list, glasilo zveze, ki bo prinašalo članke in dopise tudi v slovenščini. Drugi kongres se vrši prihodnje leto v Novem Sadu.

Na nas slovenskih obrtnikih vseh struj je sedaj, da stopimo izza ozkega plota naših domačih razmer na široko polje in se združimo v armado ter povzdignemo svoj glas v obrambo našega obstanka.

Ne sme biti obrtnika, ki bi ne imel naročenega lista »Jugoslovanski Obrtnik«. Kdor se še ni naročil nanj, naj to nemudoma stori. — Naroča se v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3.

Odgovori na pomisleke proti napovedi za dohodnino.

Kakor znano je vložiti vsako leto napoved za dohodnino. Po najnovejših določbah, kakor so bile v veljavi letošnje leto, jo je moral vložiti vsak, ki je imel lani več dohodkov nego 16.000 K. Rok je bil določen do 31. januarja 1922, ki se je pa potem podaljšal do 28. februarja 1922.

Ako kdo ni vložil napovedi, ali pa ako je ni vložil v pravem času, mu bo odmerila dohodnino cenilna komisija na podlagi uradnih podatkov ali pa na podlagi proste ocenitve, ne da bi ji bilo treba uvaževati pri tem prvotne ali pa morebitne naknadne podatke strankine. To se pravi, stranka, je izročena popolnoma davčni oblasti ali pa komisiji, ona jo obdavči, tako kakor ona sama hoče in misli, da je prav.

Da se zgodé na ta način velikokrat zelo krivične odmere, je jasno. Stranka vložiti proti odmeri potem priziv. Ako so okolščine morebiti take, da je krivica znatna in očitna, popolnoma dokazana, potem ima priziv morebiti še uspeh. Če je pa zadeva odvisna samo od ocenitve, kakor sploh navadno pri obrtnikih, potem bo priziv brez dvoma brezuspešen ter se bo zavrnil kar na podlagi kontumačnih posledic § 205 zakona o osebnih davkih.

Pozivi se pa za vložitev napovedi za dohodnino več ne pošiljajo. Vsak mora vsled tega sam gledati, da vložiti vsako leto v določenem času (navadno do konca januarja) dotično napoved. Tiskovino dobi takrat brezplačno pri svoji davčni oblasti.

Toda s tem, da se vložiti napoved, zadeva še ni opravljen. Davčna oblast ima napoved preizkusiti in kakor hitro se glase uradni podatki ali pa izpovedi zaupnikov in izvedencev kako drugače, mora dati stranki na znanje svoje pomisleke.

Na te pomisleke je odgovoriti navadno tekom 8 dni. Stranka misli, da je s tem,

da odgovori in da razlaga, kako slabo da gre obrt ali kupčija, že vse opravljeno. Toda ni tako. Na tak odgovor ne da davčna oblast prav nič. Pomisleke je treba prebrati in preudariti točko za točko, ne samo ono, kar je pisano, temveč tudi oni del besedila, ki je tiskan na majhnih lističih in prilepljen.

Nas zanimajo predvsem pomisleki glede dohodka od obrtov.

Obrtnik je napovedal v napovedi kot dohodek iz obrta (pod črko C) na primer znesek 60.000 K, ne da bi bil navedel na tretji strani napovedi, ali pa na kaki posebni prilogi prejemke in izdatke, ki jih je imel iz tega obrta, podrobno.

Takih podrobnih podatkov stranka sama od sebe sploh ni dolžna podati. V smislu § 210 zakona o osebnih davkih pa davčna oblast podrobne podatke lahko vselej zahteva, kadarkoli ima proti napovedi kake pomisleke. Te pravice se davčna oblast v polni meri vedno poslužuje ter zahteva v pomislekih skoraj prav povsod, da naj navede stranka prejemke in izdatke iz obrta ali iz kupčije podrobno.

Stranka prebere pomisleke, ki so navadno zelo dolgi, le bolj površno in le toliko, kolikor so pisani. Besedila na prilepljenih lističih ne bere stranka skoraj nič ali le površno in ravno na teh lističih se nahaja ta zahtevek, uvrščen v cele vrste drugih manj važnih reči, tako da ga le malo kdo zapazi.

Marsikatera stranka gre rajši sama k uradu, misleč da ji bo uradnik odgovor že prav naredil, ne vedoč, zakaj se gre. Takih podrobnih podatkov pa seveda ni moči v uradu iz rokava stresti in uradnik vpraša stranko samo, kaj odgovarja na pomisleke ter zapiše to, kar ravno ona odgovori in ničesar drugega. Podrobnih podatkov stranka ni podala — saj še vedela ni, da so se zahtevali — ter jih vsed tega uradnik tudi zapisati ni mogel. Kakor hitro pa stranka ni podala zahtevanih podrobnih podatkov, je glede dotičnega dohodka kontumacirana, ravno tako kakor ako bi ne bila sploh vložila nikake napovedi. Davčna oblast jo ima popolnoma v rokah ter ji komisija lahko prisodi oni davek, katerega misli, da je zanjo primeren, četudi je morebiti popolnoma krivičen. Priziv stranka potem pač lahko vložiti, toda ta bo navadno prav vselej brezuspešen ter bo zavrnjen na podlagi § 213 zakona o osebnih davkih, ker ni navedla stranka prejemkov in izdatkov glede obrta podrobno.

Kaj naj velja torej kot pravilo? To-le:

1. Pomisleke je treba preudariti natančno točko za točko, zlasti tudi vse

ono, kar je na prilepljenih lističih navedeno.

2. Ako se zahteva, da se navedejo prejemki in izdatki podrobno (kar je navadno na prilepljenih lističih omenjeno), naj se ne gre v urad, ker se noben uradnik ne bo potrudil, da bi mu sestavljal vse te račune, tudi časa nima za tako delo.

Stranka naj navede prejemke in izdatke onega leta, za katerega se zahtevajo, sama, in sicer glede obrtov (ali pa glede trgovine) natančno po sledečem vzorcu:

Prejemki:

a) Honorarji, provizije, obresti in druga prejeta ali pogojena plačila za kupčijska ali obrtna dela	K
b) Izkupiček za blago (v gotovini ali pa na kredit)	K
c) Denarna vrednost blaga, ki se je porabilo za davčnega obvezanca, za njegovo rodbino in za one posle, ki se ne potrebujejo v obrtu	K
d) Denarna vrednost zaloge (blaga) koncem leta	K
Skupaj	K

Izdatki:

a) Stroški za vzdrževanje in nadomestitev (ne pa za novo zgradbo in tudi ne za povečanje) obrtnih poslopij in naprav, za vzdrževanje in nadomestitev (ne pa za povečanje) živega in mrtvega inventarja	K
b) Primeren odstotek nabavne vrednosti za obrabo obrtnih poslopij, strojev, orodja itd.	K
c) Zavarovalnina pod a) imenovanih predmetov	K
d) Najemnina za obrtne prostore in predmete	K
e) Stroški kurjave in razsvetljave, kolikor se nanašajo ti stroški na obrt	K
f) Nabavni stroški za kupljeno blago in za ostale v obrtu uporabljene predmete	K
g) Plača in denarna vrednost hrane in drugih naravnih dajatev za vse uslužbence v obrtu (vštevši davek, ki ga je plačal obrtnik ali trgovec za uslužbence iz svojega	K
Stroške za hrano in za druge naravne dajave (n. pr. obleka), ki se dajo v blagu, narejenem v obrtu, je računati med stroške samo takrat, če se jih računati tudi med prejemke.	

h) Za uslužbence plačani prispevki za bolniške in druge take blagajne (n. pr. zavarovalnina zoper nezgode za uslužbence)	K
i) občna pridobnina z dokladami, davek na poslovni promet, davki od zemljišč in poslopij, v kolikor se rabijo za obrt (ali za trgovino). Neposredni davki (koliki), trošarina, carina itd.	K
k) Obresti od kupčijskih dolgov (odnosno od denarja, ki ga je vzel obrtnik na posodo za izvrševanje obrta)	K
l) Denarna vrednost zaloge (blaga) začetkom leta	K
Skupaj	K

Na ta način se naj navedejo prejemki in izdatki. Razlika je enaka dohodku, ki ga je bilo navesti na prvi strani napovedi pod črko C n. pr. 60.000 K. Vse te pod črko a) do l) navedene izdatke je odšteti namreč že vnaprej. Na drugi strani napovedi je odbiti od dohodkov namreč samo splošne stroške (za davke, obresti, zavarovalnine itd.), ne pa one, ki se tičejo samo posameznih dohodkov (zemljišča, hiše, obrta).

Ako je razlika večja ali manjša, nego jo je navedel davčni obvezanec svoječasno v napovedi, naj se pripomni, da se je zgodila pri sestavi napovedi pomota. Stranke ne zadenejo vsled tega prav nikake posledice.

Če bi mislil kdo, da mora odtegniti od dohodkov še kake druge posebne izdatke, naj jih navede pod kako nadaljno črko (m ali n). V splošnem vzeto se dajo vračunati vendar prav vsi izdatki že med zgoraj pod a) do l) navedene.

Na tak odgovor je kontumac izključen in se davčna oblast mora nanj ozirati. Ako ima morebiti še kake nadaljne pomisleke, jih mora stranki naznaniti znova, da odgovori nanje še enkrat ter da jih ovrže. Stranka navede lahko dejstva, ki nasprotujejo trditvam davčne oblasti, lahko se sklicuje na zaslišanje kakih zaupnikov in izvedencev, ki jih navede po imenu, ter ponudi lahko tudi vpogled v svoje knjige.

Odgovor na pomisleke je zelo važen zlasti še glede dohodnine za leto 1921, ker je tej dohodnini podlaga dohodek iz leta 1920, od katerega se bo moral plačati tudi davek na vojne dobičke, ako bo znašal izračunjeni dohodek več nego 140.000 K.

*

Vprašanje nastane sedaj le, ali more navaden obrtnik na pomisleke tudi vselej

tako odgovoriti, kakor davčna oblast to zahteva. Mi poudarjamo izrecno, kakor to davčna oblast zahteva! Zakaj smisel zakona je, da naj bi se zahtevala taka podrobna navedba prejemkov in izdatkov samo izjemno in le v bolj tehtnih slučajih. Davčne oblasti pa zahtevajo take podrobne navedbe prav od vseh trgovcev in obrtnikov, tudi od najmanjših.

Ako ne da davčni zavezanec potem tako podrobnega računa, kakor smo ga zgoraj navedli, se mu predpiše davek kar uradnim putem, morebiti v popolnoma napačnem znesku ter se na njegovo napoved prav nič ne ozira. Če pa hoče davčni zavezanec dati take podrobne podatke, mora samo zaradi davčne napovedi imeti celo knjigovodstvo ter sklepiti vsako leto svoje knjige. Kdo naj mu pa vse to naredi? On sam velikokrat niti ni zmožen, da bi vodil knjige na tak način, da bi si sestavil lahko vse potrebne podatke. Ali pa naj nastavi kakega knjigovodja, in to samo zaradi dohodnine!

Tukaj gredo davčna oblastva pač predalet s svojimi zahtevki! Taki podrobni računi naj bi se zahtevali k večjemu od protokoliranih ali pa vsaj od večjih tvrdk, ne pa od vsakega navadnega čevljarja in krojača!

Valutna politika čehoslovaške republike.

Že par tednov po postanku in še brez trdnih meja je počela češkoslovaška država s poskusi, na kateri način bi mogla utrditi in zvišati vrednost svojega denarja. Veliko zaslugo na tem polju ima bivši finančni minister Rašin, ki je pripomogel do tega, da se je Čehoslovaška prav kmalu ločila finančno od ostale Avstro-Ogrske ter započela lastno valutno politiko. Ta ni obstajala samo v tem, da so si Čehi ustvarili s kolkovanjem avstroogrskih bankovcev lasten denar, temveč se je skušala zmanjšati velika množina papirnatih bankovcev s tem, da si je pri kolkovanju pridržal del bankovcev in z delnim zaprtjem tekočih kontov — poskus, zmanjšati mobilno kupovno vrednost in s tem vplivati na zvišanje vrednosti krone. Celotno je prevzela Čehoslovaška za 10.084 milijonov terjatvenih pravic napram avstro-ogrski banki, od katerih pa je pridržala okrog 3000 milijonov kron v obliki 1 odstotnega prisilnega posojila, tako da je ostalo v prometu nekako 7000 milijonov K. Zajedno so se zakonodajci z dne 10. aprila 1919 postavili osnovni temelji novčanične emisije za bodočnost, po katerem je emisija le dopustna, če je zadostno kritje v zlatu, srebru, devi-

zah, blagovnem prometu ali lombardnih vrednostnih papirjih. Predvsem pa so gledali tudi na to, da državni proračun ni bil preveč pasiven in da se je deficit kril s posojili, na drugi strani pa da tudi trgovinska bilanca ni bila pasivna. Energična osebnost takratnega finančnega ministra je dosegla, da so interesi splošne finančne in valutne politike prednjačili različnim nasprotnim interesom trgovine in industrije.

Pričakovati je bilo, da se bo po taki finančni in valutni politiki kurz krone takoj dvignil in da bodo padle potemtakem cene. To pa se ni izpolnilo. Po kratkem dviganju je Kč zopet padla. Poskusi, stabilizirati in dvigniti valuto so bili takrat še prezgodnji in niso imeli v času popolne zveze domače in tuje trgovine uspeha.

Glavni vzrok so pa bile takratne splošne razmere, ki so dale merodajnemu zahodu misliti, da je srednja Evropa enotna celina s skupno nesigurno gospodarsko bodočnostjo. Ti nazori so vplivali tudi na valutni trg. Kč je hodila ista pota kot nemška marka, katero so pa težila razna druga politična dejstva, predvsem pa nesigurnost reparacijskih obveznostih. Toda zdrava in naravna podlaga oprta na točno osmerjeno politiko je povzročila preokret in je dala čehoslovaški valuti v gotovem oziru samostojnost.

Trgovinska bilanca za 1. 1920 je bila aktivna za 4185 milijonov Kč. Tudi plačilna bilanca se je razvila jako ugodno. Inozemski kapital se je skušal v obilni meri ustiliti, medtem ko so bili inozemski dolgovi, zasebni in državni, jako majhni in so še sedaj. Tudi državne finance so zadobile ugoden razvoj. Preplava denarja se je ustavila z izdajanjem le male vsote papirnatih novčanic, ki so bile krite z lombardnimi vrednostnimi papirji. L. 1921 je znašal državni deficit kljub mobilizacijskim stroškom samo 229 milijonov Kč. Ta deficit se je pokrnil z inozemskim posojilom, pozneje tudi z angleškim kreditom v znesku 10 milj. funtov šterlingov, ki se je porabil deloma za kritje dolgov, deloma pa se bo porabil kot investicijski kredit.

Ta dejstva niso ostala brez vpliva na valutni razvoj. Popoln uspeh ukrepov pa je bil še omejen vsled tega, ker je nemška marka še vedno izvajala gotov vpliv na Kč. Še do konca oktobra 1921 je padala Kč z marko vred četudi že v zmanjšanem obsegu. Od tega časa naprej je pa postala Kč samostojna. Dne 2. januarja 1922 je notirala v Curihu 7.25, 24. marca 9.15, 6. junija 10.12 in 27. julija že 11.95.

Posledice tega zvišanja so se pokazale kmalu. Cene gredo polagoma navzdol in tudi na malo trgovino vpliva naraščajoča valuta. Plače so se znižale začasno v jako

nezatni meri. Ekspozitna industrija je zgubila izvozni prebitek, ki je nastal vsled razlike med domačimi in inozemskimi cenami in preživela delno krizo. Število brezposelnih je poskočilo na 300.000. Uvozna kontrola je onemogočila znižanje domačih cen in tudi vpliv na znižanje plač in cen domačih izdelkov. Davki, ki so že poprej obteževali industrijo, so postali še občutljivejši. Vsekakor pa bi bilo napačno, pripisovati to krizo samo zvišani denarni valuti. Nastala je tudi vsled splošnega svetovnega gospodarskega položaja in ima poleg tega še druge vzroke. Sosedne države, ki so glavne odjemalke čehoslovaških proizvodov, zamorejo vsled nizke lastne valute le malo kupovati. K tem državam je prištevati zadnje čase tudi Nemčijo, ki je bila poprej odjemalka 25 % čehoslovaške produkcije. Razen tega se mora upoštevati še vsled te krize padlo kupovno podjetnost tudi carino in druge ukrepe teh držav.

To dejstvo se je zadnje čase nekoliko spremenilo, ker so tako v Nemčiji, kakor v Avstriji produkcijski stroški dosegli svetovne tržne cene, tako da čehoslovaška industrija v gotovih panogah zopet lahko konkurira z nemško, posebno pa še radi tega, ker nemška industrija vsled preoblike naročil ni zamogla tem pravočasno zadostiti in je bila čehoslovaška industrija poleg nje najcenejša.

Te razmere so se pa koncem junija in začetkom julija znatno spremenile. Na eni strani imamo skoraj 20 % nadaljni padeč marke, na drugi strani ponoven dvig Kč. Kč se je započela dvigati 6. julija v Curihu s kurzom 10.30, 7. julija je bil 10.80, 12. julija pa že 13 centimov. Od tega časa se giblje Kč med 11.50 in 12.20.

Kot vzroki tega gibanja se smatrajo v glavnem sledeči: Objava trgovinske bilance za 1. 1921, ki izkazuje okrog 4 milijard Kč aktive, nadalje zboljšani izgledi žetve in pa padanje nemške marke, ki ga je povzročila posebno ameriška špekulacija s prizadevanjem, obrniti se od marke, dosedanega objekta internacionalne špekulacije in se bolj kot do sedaj obrniti h Kč. Pripomniti se pa mora, da se Kč kot špekulacijski objekt bistveno razlikuje od marke, ker Kč v inozemstvu za špekulacije ni v zadostni meri. Špekulacija pa radi tega ne more dolgo časa držati blago in mora preiti k realizaciji. Po prvem tednu naraščanja je prišel zopet prestanek, trg se je polagoma pomiril in zdi se, da je dvig Kč za nekaj časa prestal, četudi je gotovo, da to gibanje navzgor ni zadnje.

Čestokrat se govori, da je gibanje Kč umetna akcija, kar pa dejanskemu stanju ne odgovarja. Zboljšanje kronske vrednosti je predvsem izraz napredujoče stabilizacije čehoslovaških gospodarskih razmer.

Dviganje valut nastane povsem avtomatično, odgovarjajoč notranji gospodarski konsolidaciji države, ker raste zaupanje inozemstva in potemtakem nastane ali efektivno ali prikrito — aktivna plačilna bilanca, ki dvigne valuto. V ta štadij je dozdevno prišla Kč. Toda prestankoma naraščujoča valuta vznemirja in moti gospodarstvo enako, kot padajoča. Cilj gospodarske valutne politike torej tudi ne more biti tak, neprestano delovati k zvišanju, ker tudi to pripelje končno k slabim posledicam. Čehoslov. banka je med zadnjim dviganjem Kč zares tudi ovirajoče posegla vmes s tem, da je potegnila iz prometa do 300 milijonov Kč tujih deviz in tako preprečila njih nadaljno padanje.

Kljub temu se sedanji kurz Kč ne more smatrati definitivnim. Čehoslovaška krona vsebuje močno naraščajočo tendenco, ki se bo še povečala, ko se bo odpravila kontrola zunanje trgovine. Gospodarstvo pa ne zahteva naraščajočo, temveč stabilno valuto. Radi tega bo naloga čehoslov. novčanične banke, s katero ustanovitvijo se bo končala valutna reforma, da bo tudi za naprej skrbela za stabilnost kurza, dokler ne bo dana možnost do določitve in ohranitve neke trdne medvalutarne paritete.

Ta zadnji cilj vsake valutne politike pa je za Čehoslovaško vsled valutnih razmer njenih sosedov zelo otežkočen.

OBRTNIKI! Zbirajte za delovni sklad Jugoslovanske obrtne zveze! Ustanovljajte Obrtne Zveze! Vse informacije dobite pri tajništvu v Ljubljani, Pražakova ulica 3.

Oprostitev majhnih obrtnikov od občne pridobnine.

V kratkem bodo začele poslovati komisije za priredbo občne pridobnine (pamenta).

Člane, ki bodo v teh komisijah, opozarjamo na § 3, točko 8, in na § 5 zakona o osebnih davkih.

Po § 3, točki 8, so proste od pridobnine vse one osebe, ki so nezmožne, da bi izvrševale kako tako obrt, s katero bi se lahko redno preživljale ter izvršujejo obrtna opravila brez pomožnih delavcev in samo v delno pokritje svojih življenskih potrebščin.

Semkaj uvrstimo lahko vse stare in slabotne ali pa bolehe osebe, ki so nezmožne izvrševati obrt v toliki meri, da bi se mogle iz dotičnega dohodka popolnoma preživljati ter so navezane vsled tega še na podporo svojih sorodnikov ali pa katerih drugih ljudi.

Vse take osebe je popolnoma oprostiti od pridobnine, ako izvršujejo obrt brez pomožnih delavcev. Oprostiti jih je že po zakonu, četudi niso napravile te osebe nikake izjave ali pa če vsled nepoznanja zakona oprostitev v izjavi morebiti niso zahtevale.

Za oprostitev zadostuje popolnoma, če jih eden ali drugi od komisijskih članov pozna ter naj potem ta kar predlog stavi za oprostitev. Odloča večina glasov. Predsednik glasuje takrat, ako je pofovcica glasov proti, polovica pa za oprostitev.

Druga določba gledé oprostitev (§ 5) določa, da se smejo ubožni pridobninski zavezanci za tekoče dveletje (1922—1923) sploh oprostiti, ako izvršujejo obrt sami ali pa samo z enim pomožnim delavcem (pomočnikom ali vajencem):

Kot pogoj za oprostitev je torej:

1. ubožnost,
2. imeti smejo največ samo enega pomožnega delavca (med katere se štejejo tudi vajenci).

Ti ubožni obrtniki nimajo pravice do oprostitve že po zakonu brezpogojno, temveč komisija jih samo smé oprostiti, ako hoče.

Ker je pa ta določba v zakonu samo zato, da se izvršuje, se je naj komisija poslužuje prav v vseh slučajih, kjer vidi da je to potrebno. Ako plačujejo davke že srednji stanovi težko, jih taki ubožni obrtniki še težje.

Tudi tukaj ni treba da bi bil moral vložiti dotični obrtnik kako izjavo, ali pa da bi bil moral za to prostost šele prositi. Ravno taki ubožni obrtniki vedo najmanj za zakonite določbe, ker znajo komaj dobro brati ali pa še ne.

Vsak član komisije naj pazi tudi na to drugo vrsto oprostitve ter jo naj kar predlaga, ako bi videl, da hoče davčna oblast predpisati davek. Tudi tu odloči večina glasov.

Če bi eden ali drugi od teh obrtnikov bil kljub temu le obdavčen, ker ga komisija ni oprostila, bi moral vložiti zoper odmero davka priziv.

Priziv je vložiti v 15 dneh potem, ko so bili predpisni sezname pri občinskem uradu razgrnjeni v pogled. Kolkovati ga je pa sedaj z 10 Din, če ne se sploh ne reši. Kolek je za te slučaje pač previsok ter ne gre drugače, kakor da pazijo člani pridobninske komisije že pri priredbi davka, da se vsi taki slučajji kolikor potreba upoštevajo.

TAJNIŠTVO »Jugoslovanske Obrtne Zveze« v Ljubljani je v Pražakovi ulici šte. 3 in uraduje vsak dan od 3. do 6. ure popoldne. Daje pojasnila v vseh strokovnih in političnih zadevah.

O razvoju obrtništva.

(Konec).

Dve sredstvi sta, za katera se zavzemajo osobito oni, ki vidijo v rokodelstvu nekako idealno obliko v industriji; ti dve sredstvi naj pripomoreta omahujočemu in izmozganemu obrtniku do okrepitve in ravnotežja.

Prvo sredstvo obstoji v povratku k umetni industriji. Stremljenja te vrste se goje že kakšnih 30 let. Tem stremljenjem na ljubo so se prirejali strokovni tečaji in šole, učne delavnice in razstave ter so se razpisovale različne nagrade za obrtnike.

Drugo sredstvo pa je v stremljenju, da se razširi uporaba majhnih strojev in prenos električne sile tudi na obratovanje obrtnika, kar naj tudi najmanjšemu mojstru daje možnost, da rabi najvažnejše stroje za svoj obrat. Celó možje kakor W. Siemens in F. Beuleaux so stavili veliko upanje na razpoložanje uporabe teh tehničnih pridobitev. Pri tem so izhajali ti možje iz stališča, da je treba samo odstraniti tehnično premoč veleobratov, ki pač sloni v precejšnjem oziru na uporabi delo prihranjajočih strojev. Toda žalibog moramo tu upoštevati nerazveseljivo dejstvo, da je strojna sila tem dražja, v čim manjšem obsegu pride do veljave in do uporabe. Po Riedlu v »Zentralblatt deutscher Ingenieure« l. 1891 sestavljena statistika kaže celokupne stroške (v pfennigih) majhnega motorja pri deseturnem obratovanju (določeno po uri in konjski sili):

Tehnično izenačenje torej še ni gospodarsko izenačenje dveh obratov. Stroj je treba izrabiti do zadnjega; če pa naj tak stroj nepretrogoma deluje, potem je s tem predpostavljeno razširjenje delavnice in obrata, pomnožitev števila delavcev, povečanje stroškov za nabavo surovin itd., za kar pa navadnemu obrtniku, ki komaj izhaja, nedostaje denarja. Tu bi morala poseči vmes država in pomagati obrtnikom. S tem ne bo država ničesar utrpela, ker blagostanje obrtnega stanu pomeni tudi blagostanje države; če ima država dovolj denarja, da hoče pomagati bogatim beogradskim trgovcem z moratorijem, naj pomaga še obrtnikom!

Pred nas stopa danes problem, kako zastaviti pot rakrojnemu procesu v obrtništvu in kako obvarovati na tisoče eksistenc pred katastrofo. Situacija je danes žalostna: na tisoče rokodelcev prihaja na oder kot samostojni obrtniki, ki pa odhajajo s pozorišča kot mojstri v delavnicah različnih velepodjetij, kot kvalificirani delavci v kakšni fabriki ali pa — in to je najžalostnejši slučaj — kot čisto navadni delavci. Propadanje se vrši polagoma, brez šuma in ropota. popolnoma tiho. Posebno veliko uboštvo, kakršno je vladalo v vrstah ročnih tkalcev, ko so bili besen, obupen boj proti mehanskemu kolovratu, opažamo danes pri onih, ki se bavijo z oblačilništvom (Bekleidungsgewerbe). Kljub silnemu pritiskanju pa so ostale še vedno gotove plasti prebivalstva zveste rokodelstvu in edino, kar jih vzdržuje današnjem konkurenčnem boju je tehnična sposobnost, strokovna izučenosť in pa — o r g a n i z a c i j a, v kateri je sloga in moč. In le uspeh

organizacije bo, če bodo obrtniki dosegli da se mora ta proces preprečiti na podlagi ustave in na podlagi zakonov, ki naj zagotovijo obrtniku eksistenco.

V času ozkosrčnega zaokroženja mestnih cehov je moralo na tisoče pomočnikov, ki niso našli nikjer sprejema v krog mojstrov in njihovih pravic, pobrati šila in kopita — šli so ven na deželo, kjer so našli eksistenco. Sličen proces — beg iz mesta na deželo — nahajamo danes v vrstah obrtnikov posebno med Nemci. Kier je postal ta beg mojstrov iz mesta na deželo naravnost bolezen. Ker so na deželi za razmah obrtništva bolj ugodna tla. Da pa lahko pri tem mešanju obrtnega elementa s kmetiskim lahko govorimo o gotovem socialnem in gospodarskem napredku, o tem ni dvoma.

Današnji družabni red sloni na poklicnih stanovih in na svobodni izbiri noklica in stanu. V takšnem redu se lahko vsak primerja z drugimi, ker ni med njim in drugimi nobene pravne meje. Primerjan pa z ostalimi stanovi moderne družbe se izkaže položaj obrtnika — rokodelca — in tudi tam kjer popolnoma uspeva ob svojih življenjskih močeh — kot skromen v najboljšem slučaju, v pretežnem delu slučajev pa naravnost obupen, če se zavemo posledic, ki jih lahko ima ravnokar orisani razkrojni proces za par desetletij z ozirom na obrt. Smelo lahko trdimo danes, da so se dvignili danes vsi stanovi; samo obrtnika še flači neizprosna usoda in — temna bodočnost. En sam klic gre danes skozi sklenjene vrste obrtništva: Vsi v organizacijo!

Na obzorju se pojavljajo nove oblike družabnega reda, ki nosijo v svojem naročju novo razdelitev socialnih pravic in dolžnosti. Ali naj obupamo na tem, da bo našlo v tej novi obliki družabnega reda prostora tudi človečanstvo v višji meri kakor doslej?

Politične vesti.

Bodoča narodna skupščina. Plenum drž. odbora je na podlagi volilnega zakona določil število poslancev za posamezna volilna okrožja. Na posamezna okrožja odpade sledečo število poslancev: Beograd 4, Bitolj 6, Bregalnica 2, Valjevo 4, Vranja 7, Zvečani 4, Kosovo in Kragujevac po 5, Krajina 3, Kruševac 4, Kumanovo 3, Motosija 2, Morava in Niš po 5, Ohrid 2, Piro 3, Drina 6, Požarevac 6, Prizren 3, Prijepolje, Beljani, Bjelopolje in Berani po 3, Rudnik 2, Skoplje 4, Smederovo 3, Te-
lovo in Timok po 4, Toplice 3, Užice 4, Čačak 3, Banjaluka 10, Bihač 6, Mostar, Sarajevo in Travnik po 7, Tuzla 11, komitat Bjelovar-Križevci 8, komitat Varaždin s Prekmurjem 10, Virovitica 7, Zagreb 13, Lika-Krbava 5, Požega 7, Srijem 10, Modruš-Rijeka s Krkom in Kastavom 6, Maribor in Celje 15, sodna okraja Ljubljana in Novo mesto 10, sodni okraji Kotor, Dubrovnik in Split 10, Šibenik in sodni okraj Zadar 6, Črna gora 7, sodna okraja Velika Kikinda in Veliki Bečkerek 7, sodni okraj Pančevo in Bjela Crkva 8, Subotica in Novi Sad 6, sodni okraj Sombor in Baranja 7, mesto Beograd 2, mesto Zagreb 2 in

mesto Ljubljana 1, skupaj torej 313 poslancev od katerih odpade na Slovenijo 26.

Državni svet. Narodna skupščina je 1. t. m. izglasovala listo kandidatov za državni svet. Od Jugoslovanskega kluba je bil izvoljen dr. Dominik Mazzi.

Konkordat. Dne 7. t. m. se je sestala v našem zunanjem ministrstvu v Beogradu komisija, ki ima izdelati načrt za sklenitev konkordata med našo državo in rimsko stolico. Konferenco je otvoril minister dr. Krstelj, ki je izrazil željo, da pripravi komisija vse potrebno za direktna pogajanja z Vatikanom, odgovoril pa mu je zagrebški nadškof dr. Bauer, ki je poudarjal tesno vez med cerkvijo in državo. Nato se je komisija konstituirala ter izvolila Marko Gjurčiča za predsednika, dr. Grgo Angjelinoviča za podpredsednika in Aniča za tajnika. V komisiji so še škof dr. Jeglič, zagrebški kanonik Čuk, Ljuba Jovanovič, dr. Vladimir Nikolič ter Lovanovič.

Vestnik Jugoslov. Obrtne Zveze

Vsem Obrtnim zvezam! Odgovorite čimprej na poslane Vam okrožnice. Agitirajte za obilno udeležbo na obrtni razstavi v Mariboru, ki bo od 8. do 12. septembra! Posredujte v Vašem okolišu za ustanovitev novih Obrtnih zvez! Pošiljajte vsa pisma natančno na naslov: Jugoslovanska Obrtna zveza v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3! Tajništvo uraduje istotam vsak dan od 3. do 6. ure popoldne.

II. Ljubljanski vzorčni velesejem.

Telefonska naprava. Vsi oni, ki želijo imeti v svojih razstavnih prostorih na razpolago telefon, prosimo, da to nemudoma javijo uradu Ljubljanskega velesejma. Instalacija telefona stane 600 Din, najemnina za aparat pa se mora plačati enomesečno, ker se za manj časa aparat ne oddaja v najem. Ker vsi znaki kažejo, da bo, promet na letošnjem velesejmu zelo živahen, priporočamo vsem interesentom, da se poslužijo tega prometnega sredstva, da jim bo poslovanje na ta način uspešnejše in olajšano.

Legitimacije in vstopnice. Permanentne legitimacije se bodo dobivale pri naših razprodajalcih (bankah) v vseh mestih v Jugoslaviji in pri naših generalnih zastopnikih v inozemstvu, kakor tudi v vseh uradih, večjih inozemskih velesejmov za ceno Din 40.— za komad. Posestnik legitimacije je opravičen do polovične vožnje na vseh železnicah in vseh razredih osebnih vlakov v Ljubljano in nazaj, permanenten prost vstop na sejmišče in na obisk Historične razstave slovenskih slik.

Dnevne vstopnice za ceno Din 10.— dobivajo se pri dnevnih blagajnah na sejmišču in opravičujejo do enkratnega obiska vseh prostorov Ljubljanskega velesejma in Historične razstave.

Stanovanjski odsek preskrbi na zahtevo stanovanje v hotelu ali privatno. Navesti je treba razločno napisano ime in koliko časa ostane dotični posetnik v Ljubljani.

Raznoterosti.

Tečaj za čevljarje v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti kraljevine SHS v Ljubljani namerava prirediti v Ljubljani pri krojevalni tečaj za čevljarje. Interesentje, mojstri in pomočniki, naj prijavijo svojo udeležbo v pisarni Urada za pospeševanje obrti Ljubljana, Dunajska cesta št. 22.

Praški velesejem. V dneh od 3. do 10. septembra se vrši v Pragi mednarodni vzorčni velesejem, na katerem bodo izdelki v 17 skupinah. Vsa potrebna pojasnila o udeležbi na velesejmu, potovanja v Prago, ugodnostih, prigrilskih tiskovinah in znakih dajejo konzulatni uradi ČSR v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Splitu, oficialni zastopniki velesejmov in velesejmska pisarna v Pragi I., Staroměstská radnice.

Povišana izvozna carina. Ministrski svet je sklenil: Izvozna carina iz izvozne tarife, objavljene v »Službenih Novinah« z dne 17. julija t. l. se poviša na sledeče iznose v dinarskih ali dinarsko kronskih novčanicah za 100 kg: 1. za pšenico na 50 dinarjev; 2. za ječmen na 20 dinarjev; 3. za opijum na 800 dinarjev; 4. za mast a) svinjsko na 300 dinarjev, b) gosjo na 400 dinarjev; 5. za jajca na 300 dinarjev; 6. za oljate plodove in semena na 300 dinarjev; za sledeče predmete se določa izvozna carina v sledečih iznosih: 1. za slive: a) sveže 10 dinarjev; b) posušene in vložene 6 dinarjev; 2. gris in pšenična moka 20 dinarjev; 3. jedilna olja 200 dinarjev; 4. čebelni med, precejšen in v satju 100 dinarjev; 5. živalsko perje 200 dinarjev; 6. pernata živina, živa in zaklana 150 dinarjev. — Te spremembe in dopolnila so v veljavi z dne 1. avgusta 1922.

Zvišanje taks. Delegacija ministrstva financ opozarja občinstvo na spremembe taksne tarife, katere vsebujejo čl. 5 do 7 zakona o proračunski dvanajstini za mesec julij (glej »Uradni list«, kos 76 št. 225 iz leta 1922.) Med drugim je zvišana taksa za vloge, carinske prijave, in deklaracije od 1 na 2 Din, za priloge od 0.50 na 1 Din, za spričevala in potrdila, administrativne odločbe in pritožbe od 5 na 10 Din, igralne kvarte in domine od 30 na 50 Din, za kupne pogodbe o premičninah od 1 odst. na 2 odst., o nepremičninah od 5 na 6 odst. in za zakupne pogodbe od 1 odst. na 2 odst. Te takse se pobirajo v zvišanem iznosu izza 1. avgusta 1922. Znižana je in sicer izza 1. julija 1922 samo taksa za stave pri sportnih tekmah od 20 odst. na 10 odst.

Obrtna nadaljevalna šola v Mariboru je štela v šolskem letu 1921-22 za vajence 15 razredov, za vajenke pa 5 razredov. Začetkom šolskega leta je bilo vpisanih 632 vajencev in 260 vajenk, torej skupaj 892; ob koncu šolskega leta je še bilo 546 vajencev in 213 vajenk, skupaj 759. Dober končni red je dobilo 436 vajencev in 173 vajenk, slabo ocenjenih ali sploh neredovanih (izstop, preselitev itd.) je ostalo 196 vajencev in 87 vajenk. Glede na narodnost je bilo ob sklepu šolskega leta pri vajencih 409 Slovencev, 7 Srbohrvatov, 1 Čehoslovak,

129 Nemcev; pri vajenkah pa 129 Slovenk, 3 Srbohrvatice, 1 Čehoslovakinja in 80 Nemk. Po veroizpovedi je bilo skupaj 745 katoliške, 1 pravoslavne in 13 evangeljske vere. Poučevalo je 23 učnih moči, in sicer 18 učiteljev in 5 učiteljic. Šolski obisk je bil vobče mnogo bolj zadovoljiv kakor v lanskem šolskem letu. Šolski odbor se je trudil izdatno v propevanje šole, zlasti pa še v dobavo sredstev za njeno vzdrževanje, tako da je bilo možno redno izplačevati honorarje učiteljsvu. Tudi tuk. »Slov. obrtno društvo« je bilo šoli jako naklonjeno. Ob sklepu šolskega leta je priredilo za vajence in vajenke lepo uspelo interno slavnost, pri kateri je bilo nagrajenih v vsakem razredu po dvoje vajencev ali vajenk z večjim denarnim zneskom, naloženem na hranilnično knjižico.

Železniška karta Jugoslavije. Znani strokovnjak, geograf in kartograf prof. D. J. Derocco v Beogradu je izdal izvrstno železniško in brodarsko karto kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Do najmanjših podrobnosti dovršena karta pomenja remek-delo svoje vrste, ki nič ne zaostaja za znanimi Freytagovimi kartami. Zaznamovane so tudi vse projektirane proge. Ker je karta sestavljena po uradnih podatkih ministrstva saobračaja, je popolnoma zanesljiva. Dobiva se pri Tourist-Office, Ljubljana, po ceni 10 Din za komad.

Zaščita industrijske svojine. Narodne Novine so dne 26. julija t. l. objavile zakon o zaščiti industrijske svojine. Glasom tega zakona se ustanovi »Uprava za zaščito industrijske svojine« s sedežem v Beogradu, katere delokrog bo cela kraljevina. Ta uprava je podrejena trgovinskemu ministru. Obseg zaščite se nanaša na nove iznajdbe, vzorce, modele in blagovna znamenja. Zakon obsega tudi vse predpise in posledice, ki nastanejo vsled prijave patentov in tudi organizacijo uprave same.

Poprava vagonov. Ogrska tovarna za vagono v Budimpešti je skončala popravilo 2500 vagonov in 400 lokomotiv iz Jugoslavije. Popravila se cenijo na približno 40 milijonov Din.

Naš izvoz v maju. Celokupna vrednost našega izvoza v maju t. l. znaša 302.486.927 Din, nasproti izvozu meseca aprila, ki je znašal 348.479.500 Din. Izvozilo se je v maju: žita za 16.357.618 Din, koruze za 5.653.735, moke 30.469.218, zdroba 214.030, makaronov 300, fižola 1.966.241, krompirja 922.850, sadja 1.405, sliv 2.888.332, kompota 445.388, vina 4.004.018, žganja 5381, lanu 1.394.960, vrvine 327.592, konjev 11.532.425, žrebet 3.235.830, rogate živine 17.869.885, svinj 17.472.411, drobnice 280.930, perutnine 1.978.905, mesa in mesnih proizvodov 23.835.169, sira 230.574, jaje 34.137.848, drv 1.976.485, cementa 4.931.601, rudnin 2.045.090. Ostalega za 58.092.342. Prve tri mesece t. l. je znašal izvoz 721.932.638 Din, skupno za prvih mesecev 1.372.899.065 dinarjev, nasproti 983.599.379 Din leta 1921 za isto dobo.

Stavbe v Čehoslovaški. Na podlagi zakona za pospeševanje stavb se je postavilo v ČSR. 896 hiš s 10.563 stanovanji, kar

predstavlja vrednost od 1.469.000.000 čehoslovaških kron.

Zvišanje železniških tarif v Avstriji. S 15. avgustom stopi na vseh progah Južne železnice v Avstriji v veljavo povišanje tarif za prevoz oseb in blaga. Vse cene se zvišajo za 300 odstotkov.

Nemške železnice. Zaključek rednega knjigovodstva nemške državne železniške uprave izkazuje za leto 1921 deficit v znesku 6,9 milijard mark pri dohodkih od 45,1 milijard mark in izdatkih od 52 milijard mark. Leta 1920 je znašal deficit 15,6 milijard mark.

Vzpostava ruske premogovne in železne industrije. Med ruskimi premogovniki je najvažnejši oni ob Donu, ker je moskovski kvalitativno slabše kakovosti in se uralski radi težkega prevoza uporablja samo v okolici. Premogovnik ob Donu je proizvajal po zimi nekako 40 odstotkov predvojne količine, kar pa se je pozneje vsled težkih prehranjevalnih razmer delavstva zopet znižalo. Vsekakor je pa potreben obilen kapital in novi stroji za povzdigo proizvoda. Današnja Rusija je proizvajala pred vojno 71,2 mil. ton železne rude, v tekočem letu se bo doseglo komaj 4 odstotke tega. Zelo ugodne za moderno veleindustrijo so razmere v Ukrajini, kjer so v neposredni bližini premog ter izvrstne železne in manganove rude. Predelava uralskih rud je pa navezana na lesen premog, kar daje sicer dobro železo, izključuje pa veleobrat.

Poljska petrolejska industrija. Kakor se poroča iz Varšave, se je ustanovil pri ministru za industrijo in trgovino poseben oddelek za petrolej. Ta oddelek je pristojen za reševanje vseh vprašanj glede najema državnih petrolejskih polj, glede izvoznega dovoljenja, pogodb glede petrolejskega prometa i. t. d.

Nazadovanje ameriške zunanje trgovine. Od 1. julija 1921 do 30. junija 1922 je znašal izvoz 3770 milijonov dolarjev, uvoz pa 2600 mil. Prejšnje leto pa izvoz 6516 mil., uvoz pa 3654 mil. Nazadovanje znaša torej 42,2 odstotka pri izvozu in 28,8 odstotkov več pri uvozu.

Največji vodopad sveta. Po poročilu lista »Journal des Forces hydrauliques« so odkrili največji dosedanji vodopad na angleški Guani pri Kaietanarju. Voda pada z visokih skalnatih pečin v širokosti 120 m v globočino 250 m. Visočina je petkrat tako velika kot ona pri ameriškanskem Niagara-vodopadu ter dvakrat tako velika, kot Viktorija-vodopad Zambezija. Energija tega vodopada se ceni na 150.000 konjskih sil, medtem ko jih ima Niagara samo 125.000.

Prebivalstvo v čehoslovaški republiki po poslednjem štetju. Državni statistični urad je izdal svoje poslednje poročilo, ki obsega tudi celokupne uspehe ljudskega štetja z dne 15. februarja 1921. Minulo leto so našteali 3.207.632 moških ter 3.462.946 ženskih. Ženskih je bilo l. 1910. za 154.175 več kakor moških, 15. februarja lanskega leta pa za 255.314 več. Domačih prebivalcev je bilo lansko leto 6.576.327, tujcev pa 93.751. L. 1910. je bilo 4.244.075 prebivalcev s češkim »občevalnim jezikom«, a 2.477.930 z nemškim »občevalnim jezikom«. L. 1921. je bilo čehoslovaške

narodnosti 4.382.803, nemške 2.173.230, židovske pa 11.251. Od 1. januarja 1911. do 15. februarja 1921. je naraslo čehoslovaško prebivalstvo za 138.728, nemško padlo za 304.700, židovsko naraslo za 11.051. Od 1000 domačih prebivalcev je l. 1910 imelo za »občevalni jezik« češčino in slovaščino 631,1, a 368,4 nemščino; k čehoslovaški narodnosti se je lani priglasilo od 1000 domačih prebivalcev 666,4, k nemški 330,4, k židovski 1,7. Po veri je bilo l. 1910 katoličanov 6.489.918, protestantov 176.972, izraelitov pa 85.927, drugih ver ali brez ver pa 29.246. Dne 15. februarja 1921 je bilo rimskih katoličanov 5.216.169, protestantov 246.114, čehoslovaške cerkve 437.377, izraelitov 79.777, drugih ver 33.065, a brez vere 685.076. Iz tega je razvidno, da so Nemci padli skoraj za 4 odst., zato pa se je priglasilo k židovstvu 1,7 odst. prebivalcev, od katerih se je večidel l. 1910. priglasil k nemškemu »občevalnemu jeziku«. Po veri je največ katoličanov, potem pripadnikov čehoslovaške cerkve, za temi pridejo šele protestantje.

Iznajditelj telefona umrl. V Sydneyu na Novem Škotskem je 2. t. m. umrl iznajditelj telefona Graham Bell, star 75 let. Bell je bil rojen v Edinburghu kot sin učitelja za deklamiranje ter se je tako od mladega zanimal za mehaniko govornice. Postal je profesor fiziologije, govoril in dobil kot tak mesto na vseučilišču v Bostonu. Njegova stroka ga je dovedla do poskusov za prenos govora potom zračnega valovanja, na čemer temelji današnji telefon. Prvi praktični poskusi so se vršili l. 1876, leto nato je vezal telefon že Boston z Eneter Placeom in tekom naslednjih desetletij je osvojil telefon ves svet. Graham Bell je dobil od francoske vlade Volfovo nagrado v znesku 50.000 frankov, ki jo je porabil za zgradbo lastnega laboratorija. Izpopolnil je Edisonov fonograf v sedanji gramofon in sestavil telefon, ki služi glušcem.

Šolska statistika v Jugoslaviji. Na ljubljanski univerzi je bilo v šolskem letu 1921-22 visokošolcev 1000 in učnih moči 80. Na zagrebškem vseučilišču je bilo 3333 dijakov in 150 učnih moči, na belgrajškem pa 7250 dijakov in 150 profesorjev. Na juridični fakulteti v Subotici je bilo vpisanih 200 slušateljev in je bilo 30 učnih moči, na filozofski fakulteti v Skoplju pa je bilo 50 dijakov in je bilo 10 učnih moči. — Ljudskih šol je bilo v državi 5974 z 800.000 učenci in 12.408 učnimi močmi. — Gimnazij je bilo 134 s 50.482 učenci in 2656 učnimi močmi; učiteljskih 32 s 5603 gojenci in 433 učnimi močmi; realnih gimnazij je bilo 5 s 3154 učenci in 138 profesorji; mornariške šole so bile 3 s 458 učenci in 36 učitelji; meščanskih šol je bilo 62 s 4892 učenci in 365 učitelji; dekliških šol pa je bilo 22 s 3910 učenkami in 272 učnimi močmi.

Površina naše države. Po sedanjih mejah merijo glasom uradne statistike posamezne pokrajine naše države: Severna Srbija 49.850 km², Južna Srbija 43.555, Črna gora 9668, Bosna in Hercegovina 51.199, Dalmacija 12.727; Hrvatska in Slavonija 42.534; otok Krk in Medjimurje 1169; Slovenija s Prekmurjem 16.243, Bačka 8712, Baranja 1214 in Banat 9776. Skupaj torej 238.649 km².

Odgovorni urednik: Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani. Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

Prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč
kupi po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani
Celovška cesta št. 90.

REMEC-CO

LJUBLJANA - SHS
Kersnikova ulica št. 7

Prej:
I. BAKOVEC nasledniki.

Tovarna na Duplici p. Kamniku

STOLARSTVO

Upognjeno pohištvo

Prešani furnirji za stole in mizarstvo

PARKETI

Rezani les

Interurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.

Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC-CO.

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmerne! Cene zmerne!

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ
KRANJ št. 24.

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

Konfekejska tovarna

FRANDE družba z o. z.

Ljubljana, Emonska cesta 8.

Brzjavke: Franke, Ljubljana. Tel. interurb. 313.

Tovarna: Dunajska cesta - Stožice 48. Tel. 532.

Moderna, po češkem načinu urejena konfekejska tovarna za izdelovanje vsakovrstne moške konfekcije in raznih uniform.

Največja tovarna te vrste v Sloveniji.

Zastopstvo prvih čeških tovarn sukna.

Samo na debelo!

Sprejemajo se zanesljivi, trezni krojaški delavci.

Joško Videtič, Tržič

Kleparska delavnica.

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča dela, stavbna in galanterijska. Pokrivanje vseh vrst streh in zvonikov. Zaloge galanterije so domačega izdelka. Izdelovanje ornamentov in okraskov. Napeljava vodovodov.

Postrežba točna, delo solidno, cene zmerne.

Najboljši

čevljarški vosek
„Terrax“

izdeluje

edina obstoječa tvornica v Jugoslaviji:

Jugoslavenska industrija kemijskih proizvoda d. d.
Karlovac (Hrvatska).

Od dobrega najboljši!

Vsak čevljar naj naroči za poskušnjo!

Pošilja se v poštnih zavojih.

Jadranska banka Beograd

Dionička glavica: 60.000.000 Din. Rezerva: 30.000.000 Din.

Podružnice:

Bled, Bavdat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelša, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski odio. Naslov za brzjavke: **Jadranska.**

Afiliirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New-York City.

Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. — Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z omej. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vitljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in špecerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekaževalnica klobas.
Lastna zeljarna.

Stavbno podjetje Ivan Ogrin

Ljubljana,
Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune.
Delo solidno. Primerno nizke cene.

M. Kuštrin, Ljubljana

Tehniški, elektrotehniški in gumijevi predmeti na drobno in na debelo. - Glavno zastopstvo polnih gumijevih obročev tovarne Walter Martiny v Turinu. - Na razpolago je hidraulična stiskalnica za mont. gumijastih obročev za tovarne automobile.

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2
Telefon 588 — Brzojavke: Kuštrin, Ljubljana.

PODRUŽNICE: Ljubljana, Dunajska cesta 20 — Telefon 470.
Maribor, Jurčičeva ulica 9 — Telefon 133
Beograd, Knez Mihajlova ulica 1.

Stavbno podjetje

Ustan. 1850 **Viljem Treo** Ustan. 1850

arhitekt in mestni stavbenik

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršuje tozadrevne načrte in proračune.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne računov, eskomptira menice itd.

Zadružna gospodarska banka

v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadružne zveze

Dunajska cesta 38/I.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. x